

بررسی عملکرد توربین های بادی در تولید برق

اصغر قادری^۱، محسن زینلی^۲، نجیب الدین یزدانی مجرب^۲

۱-استادیار گروه برق دانشگاه آزاد واحد ايرانشهر

۲-دانشجوی کارشناسی مهندسی برق دانشگاه آزاد واحد ايرانشهر

چکیده

انرژی های تجدیدپذیر روز به روز در حال پیشرفت و گسترش می باشند و این گسترش در کشورهای اروپایی بسیار مشهود می باشد. این پیشرفت ها ناشی از تحقیق و مطالعه در مورد انرژی های تجدیدپذیر و مهمتر از همه بررسی و تحقیقات پیرامون تجهیزات و لوازم بهره برداری از این منابع تولید انرژی و پیشرفت و توسعه و ارتقای کیفی مربوط به آنها می باشد.

انرژی باد یکی از انرژی های تجدیدپذیر، رایگان و پاکیزه می باشد. پیشرفت در زمینه ی مربوط به انرژی های بادی به پیشرفت در زمینه ی مولدهای مربوطه می باشد و مولد مورد استفاده جهت حصول انرژی از باد، توربین های بادی می باشند، بنابراین جهت پیشرفت در زمینه ی انرژی های بادی می بایست به پیشرفت در حوزه ی توربین های بادی دست یابیم، برای این مهم می بایست شناخت دقیق از توربین های بادی و اجزای مربوطه داشته باشیم. در این مقاله به بررسی انواع توربین های بادی و عملکرد و معرفی اجزای آن پرداخته می شود. نتایج این تحقیق بیانگر آن است که برای کارکرد صحیح توربین بادی و حصول انرژی از باد می بایست تمامی این اجزا به طور دقیق و صحیح کار کنند تا هدف اصلی حاصل گردد.

واژگان کلیدی: انرژی تجدید پذیر، توربین بادی، اجزاء توربین بادی، توربین بادی افقی و عمودی.

مقدمه

در دهه های گذشته تأمین انرژی الکتریسیته وابسته به سوخت های فسیلی بوده است. محدودیت این سوخت ها از یک سو و از سوی دیگر افزایش روزافزون تقاضای انرژی باعث نگران های بشر شده است. پیش بینی ها حاکی از آن است که سوخت های فسیلی دیگر قادر به پاسخگویی افزایش مداوم تقاضای انرژی نیست و همچنین هزینه دستیابی به آنها به دلیل محدودیت منابع آن افزایش خواهد یافت. ادامه استفاده از این نوع سوخت ها، باعث افزایش نرخ آلاینده های زیست محیطی مانند افزایش درصد دی اکسید کربن در اتمسفر می شود.

کشورهای توسعه یافته به منظور تنوع بخشی به منابع انرژی، توسعه پایدار و ایجاد امنیت انرژی و حذف مشکلات زیست محیطی اقبال خوبی به منابع تجدیدپذیر انرژی نظیر خورشید، باد، زیست توده (بیوماس) و غیره از خود نشان داده اند که باعث افزایش سهم این منابع در سبد انرژی جهانی شده است. قابل پیش بینی است که در اثر افزایش روند گرم شدن زمین، مشکلات زیست محیطی فزاینده و بی نیاز شدن کشورهای قدرتمند جهان از منابع فسیلی به لحاظ توسعه منابع انرژی های جایگزین، به زودی کنوانسیون های بین المللی به وجود خواهند آمد که استفاده از منابع فسیلی را محدود خواهند کرد. البته قابل ذکر است که هم اکنون نیز با پیوستن به توافق نامه اقلیمی پاریس متعهد هستیم تا سال ۲۰۲۰ میلادی، ۱۲٪ مصرف سوخت فسیلی برای تولید برق را کم کنیم که اثرات آن در قطعی های برق در تابستان ۱۳۹۷ در ایران کاملاً مشهود بود.

انرژی های تجدیدپذیر پاک، فراوان، مجانی و در دسترس همگان قرار دارند. این منابع پایان ناپذیرند و کمیت و کیفیت آنها تا زمانی که نظام آفرینش پابرجاست، تغییر نخواهد کرد. بنابراین سرمایه گذاری مالی و پژوهشی روی این منابع برای همه کشورهای جهان عقلانی به نظر می رسد.

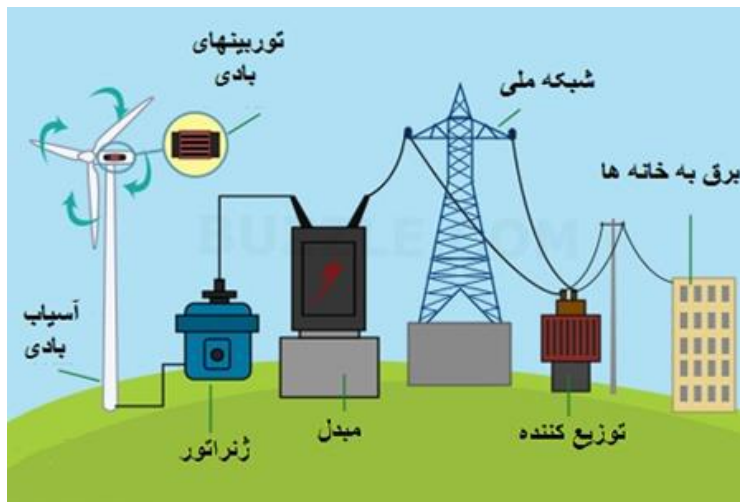
در میان انواع مختلف منابع انرژی های تجدیدپذیر، باد به عنوان یکی از ارزان ترین و در دسترس ترین این منابع انرژی است. بنابراین از انرژی باد نیز می توان برای جلوگیری از آثار مخرب سوخت های فسیلی در تأمین انرژی الکتریسیته استفاده کرد. استحصال انرژی باد توسط دستگاه های توربین بادی انجام می گیرد. در این تحقیق سعی بر آن شده به معرفی انواع توربین بادی و نحوه عملکرد آنها در ایران پرداخته شود.

توربین بادی:

یکی از این انرژی های نو یا اصطلاحاً تجدید پذیر، انرژی حاصل از جابجایی هوا یا همان باد است. با توجه به تاریخچه زندگی بشر، انسان از زمان های بسیار دور به وجود این نیرو و کاربرد آن در زندگی خود پی برده و در حرکت کشتی ها و آسیاب های بادی از آن بهره مفیدی برده است. این در حقیقت همان کشف اولیه انرژی و دریافت انسان از تبدیل انرژی باد به انرژی مکانیکی بود. انرژی باد یکی از انواع انرژی های تجدید پذیر است که در برتری آن نسبت به سایر انرژی های طبیعی به طور خلاصه می توان به مواردی اشاره کرد: رایگان بودن انرژی باد حرکت توربین های باد نیازی به سوخت ندارد، بنابراین کاهش در مصرف سوخت فسیلی، تنوع در ظرفیت و اندازه از چند وات تا چند مگاوات، نداشتن نیاز به اشغال زمین های زیاد برای نصب، نیاز نداشتن به آب برای چرخش توربین (نیروگاه های آبی و گازی)، نداشتن آلودگی های زیستی به نسبت سوخت های فسیلی. بعد از بحران نفتی دهه هفتاد و نگاه دوباره دنیا به انرژی های غیر فسیلی، برق حاصل از انرژی باد به صورت استفاده در پمپ آب، مصرف در مناطق دور دست و .. آرام آرام کاربرد پیدا کرد. در نیمه دهه هفتاد و با توجه به این نگاه جدی به موضوع انرژی های نو، در زمینه توربین های بادی تولید کننده برق پیشرفت های چشمگیری حاصل شد. در ابتدای دهه هشتاد میلادی اولین بازار چند مگاواتی انرژی باد در آمریکا، با اتصال توربین های بادی به شبکه راه اندازی شد. در اواخر دهه نود میلادی دانمارک با تولید سالیانه حدود دو هزار مگاوات ساعت، ظرفیت توربین های بادی تولید کننده برق به شبکه جهانی را به ۳۲۰۰ مگاوات رساند.

در جهان هزاران توربین بادی در حال بهره برداری وجود دارد که ظرفیت تولیدی آنها به ۷۳۹۰۴ مگاوات می رسد و در این میان اتحادیه اروپا ۶۵٪ از کل توان بادی جهان را تولید می کند. تولید برق بادی در میان دیگر روش های تولید انرژی الکتریکی دارای بیشتری شتاب رشد در قرن ۲۱ بوده است به طوریکه تولید توان بادی جهان در بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶ چهار برابر شده

است. این در حالی است که در ایران با توجه به وجود مناطق بادخیز، طراحی و ساخت آسیاب‌های بادی از ۲۰۰۰ سال پیش از میلاد رایج بوده و هم‌اکنون نیاز بستر مناسبی جهت گسترش بهره‌برداری از توربین‌های بادی فراهم هست. مولدهای برق بادی می‌تواند جایگزین مناسبی برای نیروگاه‌های گازی و بخاری باشند. میزان ظرفیت نصب شده برق بادی تا اوایل سال ۱۳۸۷ بالغ بر ۱۲۸ مگاوات بوده است که تولید ۳۰۷ گیگاوات ساعت برق را طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۷۴ را به همراه داشته است. این میزان برق تولیدی سبب صرفه‌جویی ۴۲۵ هزار بشکه معادل نفت در بخش نیروگاهی ایران شده و در جای خود موجب کاهش یک میلیون تن انواع آلاینده‌های زیست‌محیطی در فاصله ۱۳۸۳-۱۳۷۴ شده است. مطالب ارائه شده تماماً گویای اهمیت این انرژی تجدید پذیر در طبیعت می‌باشد که به سادگی و صرف از سرمایه‌گذاری اولیه، بدون هیچ هزینه‌ای قابل استفاده است.

شکل ۱. روش کار توربین بادی

برای استحصال نیروی باد با کمک تعدادی پره که قابلیت دریافت انرژی باد و تبدیل آن به انرژی مکانیکی به وسیله یک محور را داشته باشد، توربین بادی ساخته می‌شود. چون هدف از ساخت توربین دست یافتن به انرژی الکتریکی است بنابراین غالباً حضور یک ماشین الکتریکی نیز جهت تبدیل انرژی مکانیکی به انرژی الکتریکی لازم است.

مکانیسم کار توربین‌های بادی و اجزا آن

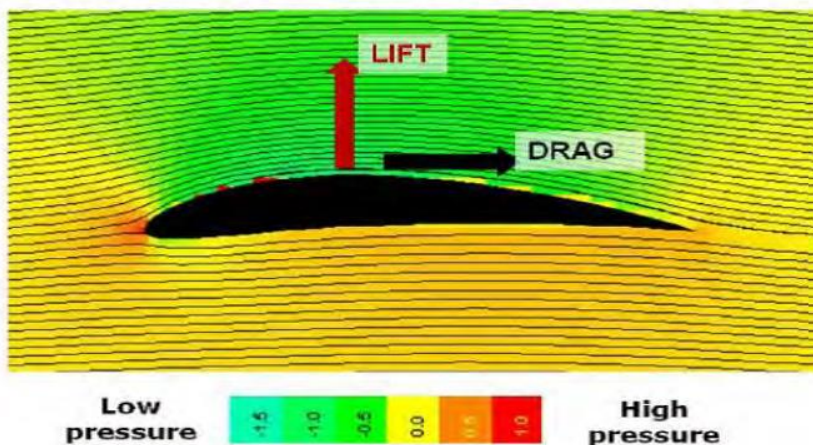
مراحل کار یک توربین کاملاً عکس مراحل کار پنکه می‌باشد. در پنکه انرژی الکتریسیته به انرژی مکانیکی تبدیل شده و باعث چرخیدن پره می‌شود. در توربین‌های بادی چرخش پره‌ها انرژی جنبشی باد را به انرژی مکانیکی تبدیل کرده، سپس الکتریسیته تولید می‌گردد. باد به پره‌ها برخورد می‌کند و آنها را می‌چرخاند. چرخش پره‌ها باعث چرخش محور اصلی می‌شود و این محور به یک ژنراتور برق متصل می‌باشد. چرخش این ژنراتور، برق متناوب تولید می‌نماید.

چگونگی تولید حرکت مکانیکی از طریق حرکت جنبشی باد را می‌توان به سه روش زیر تقسیم کرد:

(۱) اساس کلی تولید حرکت مکانیکی

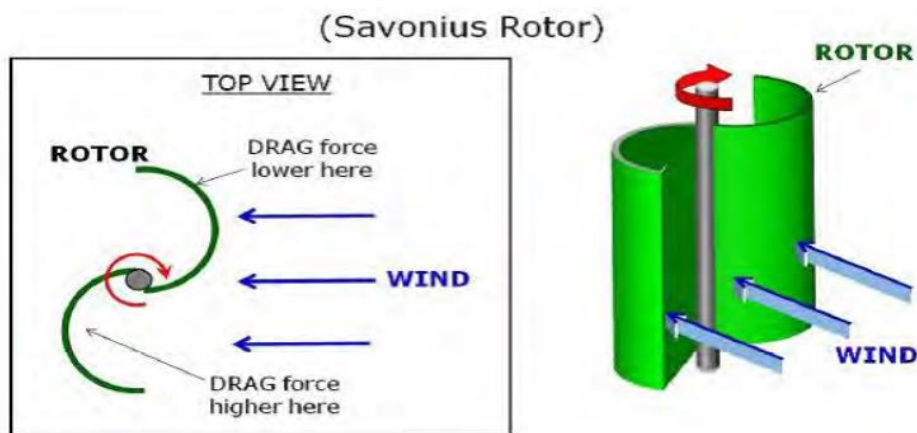
جریان هوا می‌تواند بر روی سطوح دو نوع نیروی آیرودینامیکی تولید کند، یکی از این نیروها در جهت وزش باد و به نام نیروی درگ می‌باشد و نیروی دیگر در جهت عمود بر مسیر وزش باد است، که نیروی لفت نامیده می‌شود. با توجه به نوع توربین‌های بادی یکی از این دو نیرو باعث چرخش پره‌های توربین‌های بادی می‌شوند.

Flow Field Around Airfoil with Pressure Field (colors) and Aerodynamic Forces

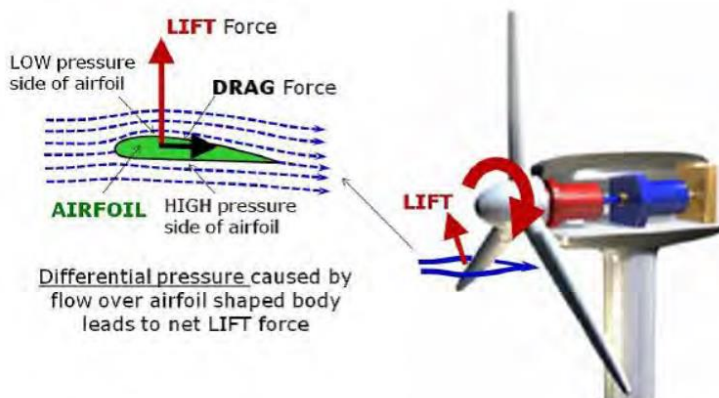
شکل ۲. تولید حرکت مکانیکی

(۲) چرخش توربین های بادی بر پایه ی نیروی درگ
 توربین های بادی بر پایه ی نیروی درگ همانند بادبان های باز کشتی عمل می کند. در واقع عمل هل دادن را انجام می دهد و نیروی باد باعث حرکت سطح در جهت وزش باد می گردد. ابتدایی ترین توربین های بادی که مورد استفاده قرار گرفته اند از نوع محرک با نیروی درگ بوده اند. برای درک بهتر موضوع روتور savonius توسط نیروی درگ به حرکت درآمده در شکل زیر آورده شده است.

شکل ۳. تأثیر نیروی درگ

(۳) چرخش توربین های بادی بر پایه ی نیروی لفت
 با استفاده از نیروی لفت انرژی بیشتری نسبت به نیروی درگ حاصل می شود. برای وجود نیروی لفت می بایست سطح آیرودینامیکی داشته باشیم (همانند باله های هواپیما)، چرا تنها سطوح آیرودینامیکی می تواند اختلاف فشار تولید نماید و باعث ایجاد نیروی لفت در سطح گردد.

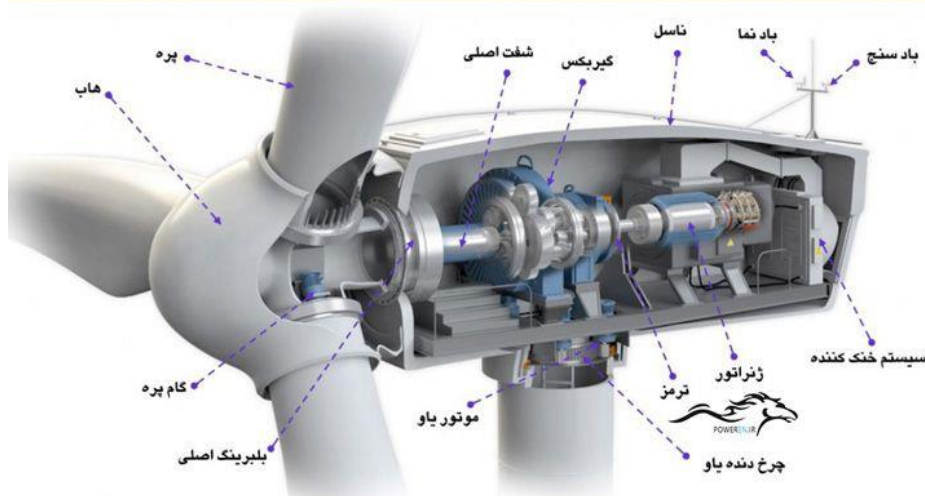

شکل ۴. چرخش توربین های بادی بر پایه ی نیروی لفت

اجزای توربین های بادی

(۱) پره: معمولاً ۲ تا ۳ پره در هر توربین قرار دارد که با برخورد باد به آنها، پره ها میچرخند. یکی از مهمترین بخش های توربین های بادی می باشد و وظیفه آن تولید نیروی لازم برای چرخاندن شفت اصلی توربین است. پره های به گونه ای ساخته می شوند که استحکام و استقامت بسیار بالا در برابر نیروهای دینامیکی و آیرودینامیکی را داشته باشند. پهنای پره ها ممکن است در تمام طول پره ثابت و یا اینکه متغییر باشد و پره از هاب به سمت نوک باریک شود.

(۲) روتور: روتور توربین های بادی شامل پره، هاب، دماغه و یاتاقان است. در واقع روتور مسول دریافت انرژی جنبشی باد است و قدرت جذب شده توسط این روتور به وسیله ی سیستم مکانیکی به سیستم تولید انرژی الکتریکی (ژنراتور) ارسال می گردد. سیستم مکانیکی واسط، شامل شفت اصلی (شفت سرعت پایین)، بلبرینگ (یاتاقان) و گیربکس (جعبه دنده) می باشد.

شکل ۵. روتور

(۳) پیچ (استقرار پره ها): برای تولید برق در سرعت های بالا و یا پایین به کمک این سیستم پره ها با گردش صحیح سرعت باد را ثابت نگه می دارند.

(۴) ترمز: دستور توقف توربین در مواقع اضطراری با استفاده از سیستم ترمز مکانیکی یا دیسکی است.

(۵) محور سرعت پایین: محوری که با سرعت ۳۰ تا ۶۰ دور در دقیقه می چرخد و به گیربکس منتقل می شود.

(۶) گیربکس: برای تبدیل سرعت کم چرخش محور متصل به پره ها به سرعت بالاتر مورد نیاز ژنراتور، با کمک یک ضریب تبدیل مثبت کاربرد دارد.

(۷) ژنراتور: تبدیل انرژی مکانیکی باد به انرژی الکتریکی و در حقیقت هسته اصلی این سیستم است.

(۸) کنترل کننده: به کار انداختن توربین در سرعت های مجاز و توقف آن در سرعت های غیرمجاز. به دلیل عدم کار توربین ها در سرعت های بالای 25 m/s و یا سقوط آنها در سرعت های بیشتر از 30 m/s

(۹) بادسنج: با اندازه گیری سرعت باد و انتقال به بخش کنترل انجام وظیفه می نماید.

(۱۰) بادنما: به کمک این وسیله جهت سنجش باد محاسبه می شود تا توربین در جهت مناسبی در راستای وزش باد قرار گیرد.

(۱۱) ناسل (آشیانه): این محفظه که بالای برج است و در آن گیربکس، محور اصلی ژنراتور، ترمز و واحد کنترل در آن قرار داشته و به روتور وصل است قسمت اصلی توربین است.

ناسل شامل پوشش خارجی مجموعه ی توربین های بادی، از جمله شاسی، سیستم دوران و سیستم تولید انرژی الکتریکی می باشد. ناسل در بالای برج قرار می گیرد و تمامی قسمت های مربوط به توربین درون آن جای دارد. عمدتاً ناسل ها فضاهای بزرگی می باشند و متخصصان می توانند درزون آن ها ایستاده کار کنند.

شکل ۶. ناسل

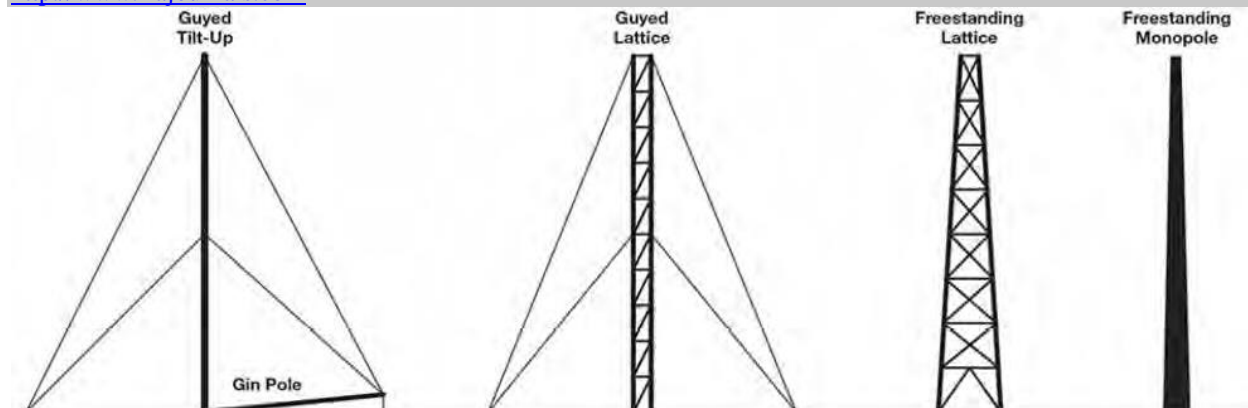
(۱۲) محور سرعت بالا: محوری که ژنراتور را به حرکت می اندازد.

(۱۳) درایو انحراف: هنگام وزیدن باد در خلاف جهت، وضعیت توربین را کنترل می کند. در کل زمانی که روتور در مقابل باد از روبرو قرار گرفته عمل می کند.

(۱۴) موتور انحراف: با کمک اطلاعات واصله از واحد اندازه گیری و تعیین جهت باد از واحد کنترل، به موتور انحراف فرمان لازم جهت چرخاندن توربین در جهت مناسب داده می شود.

(۱۵) برج: سرعت باد در ارتفاع بیشتر است بنابراین توربین ها روی برج های بلندی که معمولاً از جنس فولاد هستند، قرار می گیرند تا توربین انرژی بیشتری را دریافت و در نهایت الکتریسیته بیشتری تولید کند.

برج های توربین های بادی وظیفه ی نگهداری ناسل و پره های توربین های بادی را بر عهده دارند. این بخش از توربین های بادی سهم زیادی در انرژی دریافتی از باد دارند، هرچه طول برج بلند تر باشد، انرژی جنبشی دریافتی از باد زیادتر خواهد بود. چرا که توان تولیدی یک توربین بادی با مکعب سرعت وزش باد رابطه ی مستقیم دارد و در ارتفاعات بلندتر سرعت وزش باد بیشتر می باشد. برج های توربین بادی دارای انواع مختلفی از جمله، سازه های مشبک فولادی، برج های استوانه ای فولادی یا بتنی و یا ستون های مهار شده با کابل می باشند. ارتفاع برج ها معمولاً ۸۰ متر تا ۱۲۰ متر می باشند. کابل های انتقال قدرت درون برج ها قرار می گیرد و همچنین متخصصان توسط آسانسور یا پله های تعبیه شده درون برج ها به ناسل می روند.

شکل ۷. برجها

انواع توربین های بادی

(۱) توربین های بادی با محور عمودی (VAWT)

در توربین های بادی با محور عمودی، محور دورانی عمود بر سطح زمین می باشد و چرخش پره ها به موازات زمین است. به همین دلیل سطحی که توسط باد به حرکت می افتد، پس از نیم دور چرخش مجبور است در جهت عکس جریان باد به حرکت خود ادامه دهد و این امر سبب پایین آمدن ضریب توان آنها می گردد. به همین دلیل در این روتورها منحنی پره ها از اهمیت زیادی برخوردار است.

شکل ۱۰. توربین با محور عمودی

مزایای توربین های بادی محور عمودی

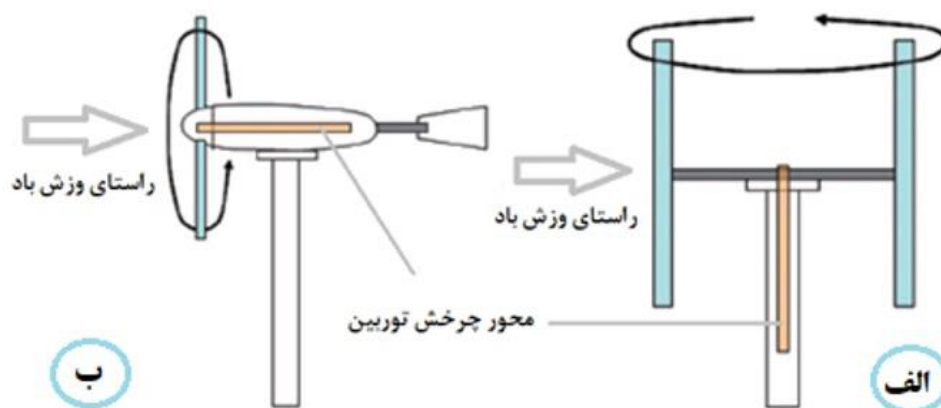
- ✓ عدم حساسیت به جهت وزش باد و آشفتگی های مربوط به آن
- ✓ عملکرد مناسب و کارا هنگام وزش باد های مغشوش و گردابه ای
- ✓ امکان نصب در نزدیکی سطح زمین و قرار گیری جعبه دنده و ژنراتور در نزدیکی سطح زمین که باعث افزایش امنیت و کاهش هزینه های نصب، تعمیر و نگهداری
- ✓ عدم نیاز برج به پشتیبانی

✓ عدم ایجاد آلودگی های صوتی

✓ اشغال حجم و فضای کمتر

معایب توربین های بادی محور عمودی

- بازدهی پایین
- بوجود آمدن گشتاورهای تکانی در هر دوره ی تناوبی
- نصب سخت
- گشتاور زیاد به دلیل سرعت پایین چرخش پره ها
- هزینه ی بالای طراحی و تحلیل ایروفیل پره ها

شکل ۱۱. الف) طرحواره ای از توربین های محور عمودی ب) افقی

توربین های بادی با محور چرخش افقی (HAWT)

این نوع توربین های بادی رایج ترین نوع توربین های بادی می باشند. تمامی اجزای این توربین های بادی در بالای برج قرار می گیرد و پره های آن رو به باد طراحی شده اند. محور شفت نسبت به سطح زمین به صورت افقی قرار می گیرند. این توربین ها می بایست رو به باد قرار گیرند تا بهره وری بالایی داشته باشند و برای این منظور از سیستم تشخیص جهت باد و موتورهای چرخشی برای قرار گرفتن پره ها به صورت مستقیم در برابر باد استفاده می شود. در هنگام باد های شدید و طوفان سیستم ترمز توربین های بادی پره ها را ثابت در جای خود نگه می دارد، تا توربین را از آسیب دیدگی های مربوطه حفظ نماید و به سیستم استراحت می دهد.

شکل ۱۲. توربین بادی افقی

مزایای توربین های محور افقی

- ✓ پره ها به سمت مرکز گرانث توربین قرار دارند که به ثبات آن کمک می کند
- ✓ پره ها جهت قرار گیری در بهترین زاویه قابلیت حرکت دارند
- ✓ بلندی برج امکان دسترسی به باد های شدید و قوی را فراهم می کند
- ✓ قابل استفاده در زمین های ناهموار
- ✓ عمدتاً شروع به کار خودکار دارند

معایب توربین های بادی محور افقی

- کارکرد سخت در نزدیکی سطح زمین
- سختی در حمل و نقل
- مشکل در نصب و راه اندازی
- تعمیرات و نگهداری سخت
- در مجاورت رادار تحت تاثیر قرار می گیرند

انواع توربین های بادی از لحاظ عملکردی

تفاوت عمده ی توربین-های بادی مختلفی که ارائه شده اند، در طراحی الکتریکی و ساختار کنترلی است. لذا در یک دسته بندی کلی می توان توربین های بادی را بر اساس کنترل سرعت یا کنترل توان تقسیم بندی نمود. در نتیجه این تقسیم بندی، توربین های بادی در دو گروه روش های کنترل توان با تمرکز بر سرعت ژنراتور و روش های کنترل توان آیرودینامیکی قرار می گیرند و معیار کنترل سرعت به توربین های بادی سرعت ثابت و سرعت متغیر منجر می شود. به طور کلی توربین های بادی از نظر عملکرد سرعتی به دو دسته تقسیم می شوند:

- توربین بادی سرعت ثابت
- توربین بادی سرعت متغیر

امروزه توربین های بادی سرعت متغیر با توجه به مزایای بیشتر نسبت به سیستم های سرعت ثابت، مرسوم ترین نوع توربین های بادی هستند.

نتیجه گیری:

انرژی های تجدیدپذیر پاک، فراوان، مجانی و در دسترس همگان قرار دارند. این منابع پایان ناپذیرند و کمیت و کیفیت آنها تا زمانی که نظام آفرینش پابرجاست، تغییر نخواهد کرد. بنابراین سرمایه گذاری مالی و پژوهشی روی این منابع برای همه کشورهای جهان عقلانی به نظر می رسد.

در میان انواع مختلف منابع انرژی های تجدیدپذیر، باد به عنوان یکی از ارزان ترین و در دسترس ترین این منابع انرژی است. بنابراین از انرژی باد نیز می توان برای جلوگیری از آثار مخرب سوخت های فسیلی در تأمین انرژی الکتریسیته استفاده کرد. استحصال انرژی باد توسط دستگاه های توربین بادی انجام می گیرد. با توجه به بررسی های انجام گرفته متوجه ضرورت و اهمیت تمامی اجزای تشکیل دهنده ی توربین های بادی شدیم. برای کارکرد صحیح توربین بادی و حصول انرژی از باد می بایست تمامی این اجزا به طور دقیق و صحیح کار کنند تا هدف اصلی حاصل گردد. حال نقص در یکی از این قسمت ها باعث نقص در کل سیستم خواهد شد، بنابراین می بایست به شناسایی دقیق عیب ها و نواقص احتمالی در تمامی اجزا بپردازیم و تا در صورت وقوع عیب ها و نواقص بتوانیم در زمان مناسب آن ها را برطرف نماییم. از آسیب ها و خسارات سنگین در سیستم های توربین بادی بکاهیم.

منابع:

- طریقی، جواد، نوروزی، دانیال، (۱۴۰۰)، مروری بر انواع مختلف توربین بادی و مقایسه عملکرد آنها، اولین کنفرانس ملی مدیریت سبیز پسماند، دانشگاه محقق اردبیلی.
- عیدنانی، مصطفی، فارسی، حمیرا، (۱۴۰۰)، بررسی انواع ژنراتورهای توربین بادی، پنجمین کنفرانس بین المللی مهندسی برق، الکترونیک و شبکه های هوشمند، سازمان بین المللی مطالعات دانشگاهی.
- حیدرزاده فره ورن، (۱۳۹۷)، بررسی انواع توربین های بادی، چگونگی کارکرد و اجزای متخلف تشکیل دهنده آنها، دومین کنفرانس ملی دانش و فناوری علوم مهندسی ایران، تهران.
- ثاقت ملانی، پویا، (۱۳۹۹)، بررسی تأثیر پارامترهای هندسی بر عملکرد توربین های بادی محور عمودی، چهارمین کنفرانس ملی دانش و فناوری مهندسی برق، کامپیوتر و مکانیک ایران، تهران.
- کرامت سیاوش، نعمت، نجفی، علامحسن، تولکی، تیمور، قبادیان، برات، محمودی، اسماعیل، (۱۳۹۸)، بررسی عملکرد توربین بادی پوشش دار در تونل بادی، ماهنامه علمی- پژوهشی مهندسی مکانیک مدرس، دوره ۱۹، شماره ۵.
- ابوفاضلی، نیما، هاشمی طاری، پویان، گوگ ساز قوچانی، رقیه، زندی، مجید، (۱۳۹۹)، راهبرد استفاده از انرژی بادی در مناطق شهری توسط توربین های بادی محور عمودی هیبریدی، فصلنامه علمی- ترویجی انرژی های تجدیدپذیر و نو، سال هفتم، شماره اول، ص ۶۵-۷۳.
- خسروی، محمود، ابراهیمی، محمد، بهروزی، محمود، (۱۳۹۵)، بررسی وضعیت انرژی باد در استان خوزستان به منظور استفاده از توربین های بادی، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال ۶، شماره ۲۲.